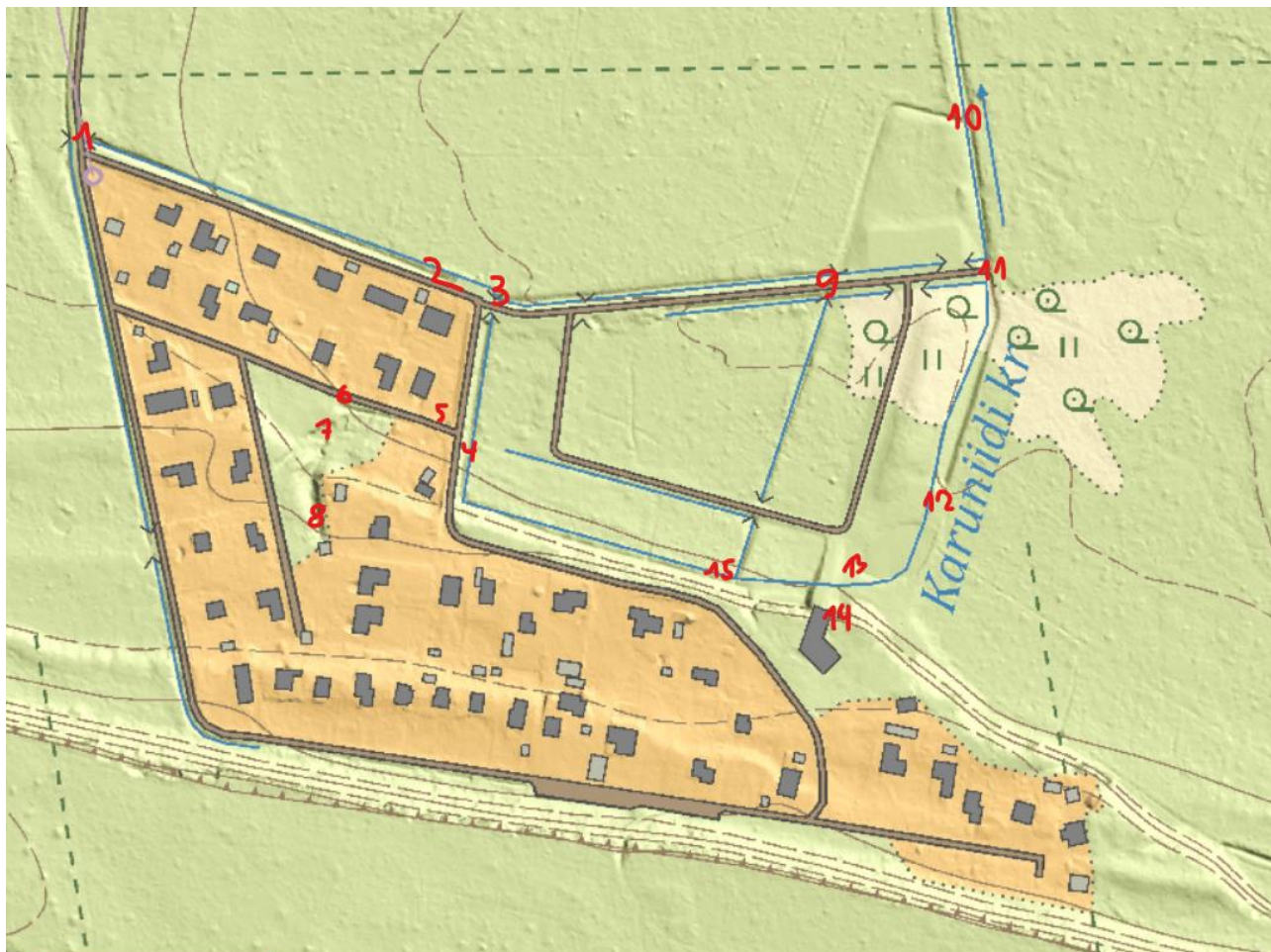

Haapse oja (VEE1400028) ja Karuniidi kraavi (VEE1400071) ülemjooksude vaatlus

Vaatluse aeg 20.10.24. Vaatleja Marko Vainu

1. Suvilakooperatiivi ümbritsev kraav, mis on loetud Haapse oja ülemjooksuks oli täiesti kuiv ja taimi täis:

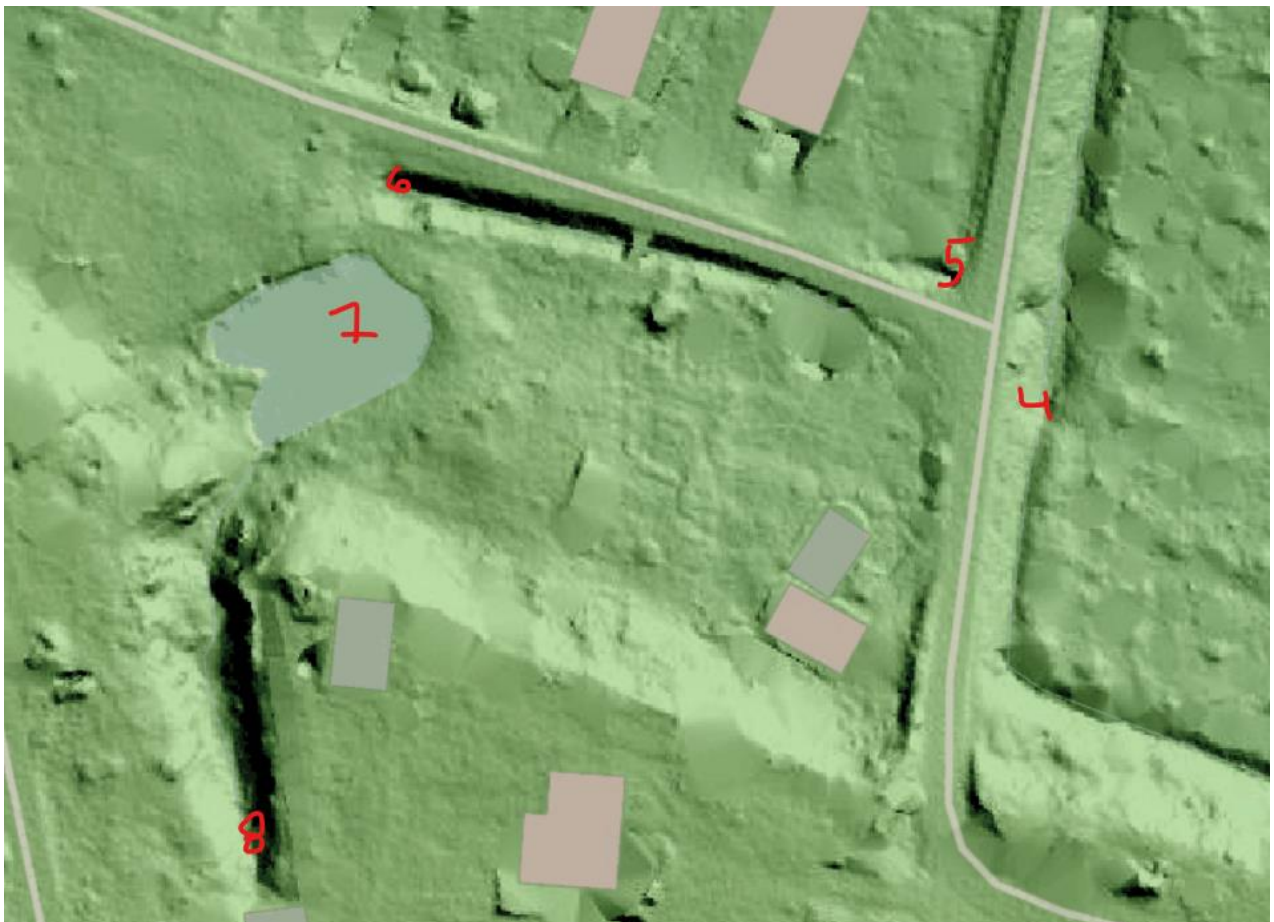
2. Truubist lääne pool oli kraavi põhjas veidi seisvat vett.

3. Voolav vesi tuli lõuna poolt:

4. Aiandusühistus olevast tänavast ida pool olev madal vagu süveneb punktis pooleteise meetri sügavuseks ning kui lõuna pool oli see täiesti kuiv, siis siit alates nirises nii süvenemiskoha otsast kui ka põhjast vesi välja. Seega saab seda käsitleda allikana:

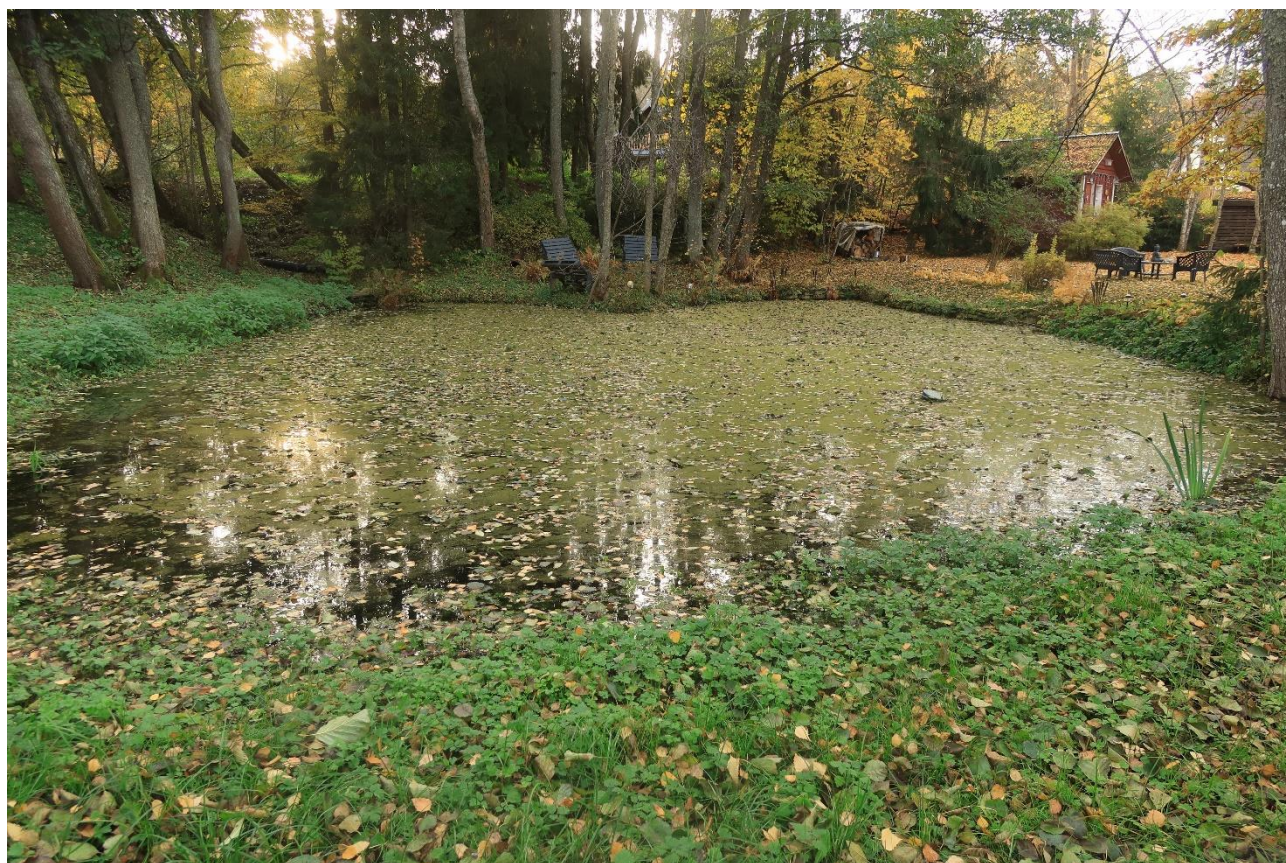

5. Tänaval all on truup ning sellest nirises vesi läbi. Teisel pool, Lõuna-Kullamaa ühistu 56 kinnistu nurgas on voolusängi kujundatud kenaks aiaelemendiks:

6. Teest lõuna pool kulgeva sāngi algus. Vesi tuleb sāngi punktis 7 olevast tiigist.

7. Tiik. Selles on püstine ülevoolutoru. Vaatluse ajal tundus tiigi veetase toru servast madalam olevat, kuid sellele vaatamata jõudis vesi punkti 6:

8. Mõne meetri sügavune, järsk salkorg, mille tagumises osas nirises vesi puujuurte alt välja. Lehed olid peal ja liiv all. Vesi voolas mööda orgu tiiki. Orgu oli paigaldatud must plasttoru, mille funktsioon jäi ebaselgeks. Võimalik, et selle eesmärk on parandada allikavee äravoolu tiiki, sest oru veerudelt toimuva erosiooni ja oru pervele ladustavate, kuid orgu vajuvate aiandusjäätmete tõttu kipub veevool orus katkema. Vaatluse ajal küll ei toimunud torust olulist läbivoolu, kõige kitsama koha peal nirises lõuna poolt tulev allikavesi juurte ja pinnase alt põhja poole:

9. Peavool pöörab põhja poole. Lõuna poolt tuleb truup, millest nirises veidi vett. Vesi tuli sinna teest lõuna pool läänest itta kulgevast kraavist. Lõunast tulev kraav oli kuiv:

10. Voolav vesi tuli läänest ja pööras põhja. Lõuna poolt suubus vähemalt näiliselt seisva veega kraav:

11. Puidust sild üle Karuniidi kraavi. Vesi nirises selle all lõunast põhja poole:

12. Paisutatud tiik. Tiigi väljavoolul on EELISesse kantud Kaldapealse pais (PAIS026830). Paisutus on tekitatud horisontaalse ülevoolutoruga.

13. Sissevool tiiki. Tiigi kaldakindlustuse sees on truubiots (vt. eelmisel pildil tiigi majapoolsel küljel).

14. Klindi sisse ehitatud elamu vundamendi kõrvalt nirises vesi lubjakivi seest välja ning voolas mõned meetrid nõlva mööda alla. Seal moodustab vesi liivapõhjalise, madalaveelise veesilma. Selle klindipoolsel küljel on oranž toruots, kuhu vesi sisse voolab. Toru peab pinnase sees tegema ca 100 kraadise pöörde ja võtma suuna paistiigi poole, sest selle allika vesi toidab tiiki. Perenaise sõnul niriseb vesi sealt pidevalt.

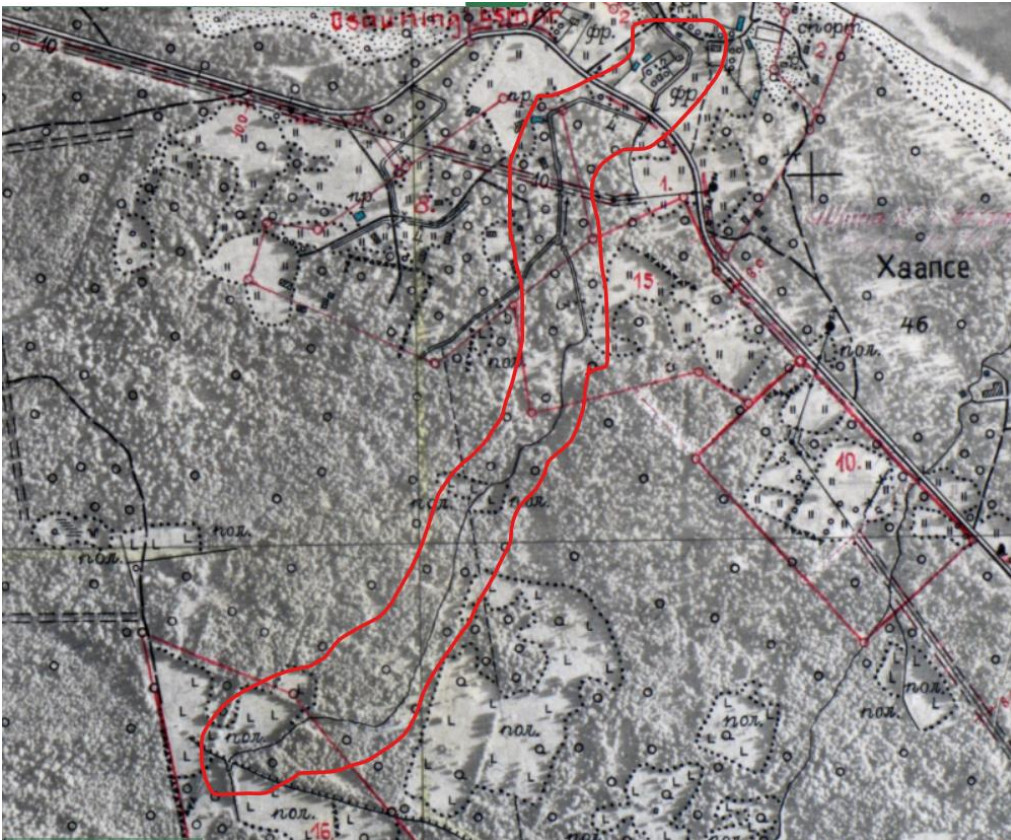

15. Kraavid olid kuivad.

Järeldused: Haapse oja ülemjooksuks on hetkel põhjendamatult loetud suvilakooperatiivi ümber rajatud kuivenduskraav. **Oja sobilikuks lähteks on vaatluspunktis 8 olevas sätkorus asuv langeallikas.** Ajaloolistel kaartidel 19. sajandi lõpus ega 20. sajandi esimeses pooles pole Haapse oja kujutatud. Küll on see peal 1981. aasta fotoplaanil ning algab sealt samast sätkorust:

Karuniidi kraavi lähteks sobib vaatluspunktis 12 oleva tiigi väljavoolukoht. Tiiki voolab küll sisse punktis 14 oleva allika vesi, kuid kuna allikavesi suubub õhust vaadates peaaegu vahetult väljavoolukohas torusse ja vesi ei voola tiigini maapeelses sängis, siis ei saa seda allikat kraavi kui vooluveekogu lähtena käsitleda.